

Колхозтарда тудуг ажылынын темпизин дүргедедир

Совет Тыванын социалисттик чаартылгазынын дугайында, ажылчы чоннарын чаагай амыдыралын дугайында болшевик партия, совет чазак болгаш эш Сталин боду улуг сагыш салып турар.

Болшевик партиянын болгаш совет чазактын канчаар-даа аажок улуг сагыш салышкыны болза, бистин областын ажылчы чоннарын Тыванын социалисттик чаартылгазы дээш чүткүлдүг күш-ажылче сорул кирип турар. Ажылчы чоннарын сорул киришкенин илепкейин колхозтарда тудуг планын күүседирине чүткүлдүг күш-ажылче сорул кирип турар. Ажылчы чоннарын совет организацияларынын кол чугула сорулганы болур.

Колхозтарга тудушкун талазы-биле бистин областын мурнунда бо чылын улуг болгаш харысалгалыг сорулга салдынып турар. Бо чылын бистин областын колхозтарына 1528 чуртталга бажынары, 87.480 мал кирер 340 кажааларын, бүдүрүлгенин 155 орансаваларын, культурамдыралдын 120 бажынарын тудуп тургузар ужурулуг.

Тудуг планынын күүседири хандыр сорулга-биле область Советиниң кукумо болгаш ВКП(б) обкомуну 1951 чылдын июнь 4-те колхозтарда тудушкунун тодаргай графигин бадылаан. Ынчалза-даа, областын көдээ болгаш колхоз тудушкунун эргелелин июль 1-де медээни-биле аларга июнь айында тудуг графиги күүсетимей барган. Июнь айда 374 чуртталга бажынарын ажылгалла кирип тургаш 89-ла бажынар тутунган. 60 мал кажааларында — 14 кажаа, бүдүрүлгенин 22 бажынарында — 12 бажына, культурамдыралдын 13 бажынарында 13 бажынар тутунган. Бо чорук болза, «ВКП(б) райкомнары, райкукумо болгаш тудушкунун ам-даа болшевикчи эзу-биле удуртпайн турарын херечидеп турар.

Танды, Сүт-Хөл, Өвүр, Тожу, Тер-Хөл районнарын колхозтарында июнь айда чангыс-даа чуртталга, бүдүрүлгө, культурамдырал бажынары болгаш мал кажаалары тутунган, а Кызыл, Каа-Хем районнарыда чангыс-даа чуртталга бажынары ажылгалла кирбээн. Бо районнарынын удурткучлары бо чугула ажылды хүн бүрү удуртпайн турар деп чүвени үстүндө чиктер көргүзүп турар.

Колхозтарда тудуг ажылынын кош-как болуп, июнь айынын графигинин күүсетимей барганынын бир кол чылдаганы болза, тудуг материалдарын белектелин болгаш сөөртүлгенин хандырбайн турарында. Бин-Хем, Чөөн-Чемчик, Улуг-Хем, Бай-Тайга районнарында өске районнар ыяш белектелин планын күүсептэн, а Чөөн-Хемчик, Барыын-Хемчик, Кызыл болгаш өске-даа районнар тудуг материалын сөөртүр талазы-биле эн-не хожудап турар.

Мындыгын төлээинде, тудуг планын күүседири, тудугну хожудап калган графигин чедип алыр төлээде, тудуг ыяжынын белектелин болгаш сөөртүлгенин күштерин, айттарын, ажылчын күжүн четчир санны-биле кириери эргежок чугула.

Тудуг бригадаларын быжылга-рынче, күш-ажылды шын организастаарынче колхозтар даргаларынч талазында кичээнгейни кошкак салып турары — тудуг ажылынын хол-жудаашкынын кол чылдаганы болур. Чамдык колхозтарда тудуг бригадаларында ажалдап турар кижилерин өске ажалдарже шилчидип, улуг алдагалдарын кылып турар. Ындыг хоралыг практиканы шипирли-биле узуткаар херек.

Тудуг бригадаларын быжылга-рынче, күш-ажылды шын организастаарынче колхозтар даргаларынч талазында кичээнгейни кошкак салып турары — тудуг ажылынын хол-жудаашкынын кол чылдаганы болур. Чамдык колхозтарда тудуг бригадаларында ажалдап турар кижилерин өске ажалдарже шилчидип, улуг алдагалдарын кылып турар. Ындыг хоралыг практиканы шипирли-биле узуткаар херек.

Тудуг бригадаларын быжылга-рынче, күш-ажылды шын организастаарынче колхозтар даргаларынч талазында кичээнгейни кошкак салып турары — тудуг ажылынын хол-жудаашкынын кол чылдаганы болур. Чамдык колхозтарда тудуг бригадаларында ажалдап турар кижилерин өске ажалдарже шилчидип, улуг алдагалдарын кылып турар. Ындыг хоралыг практиканы шипирли-биле узуткаар херек.

Тудуг бригадаларын быжылга-рынче, күш-ажылды шын организастаарынче колхозтар даргаларынч талазында кичээнгейни кошкак салып турары — тудуг ажылынын хол-жудаашкынын кол чылдаганы болур. Чамдык колхозтарда тудуг бригадаларында ажалдап турар кижилерин өске ажалдарже шилчидип, улуг алдагалдарын кылып турар. Ындыг хоралыг практиканы шипирли-биле узуткаар херек.

Тудуг бригадаларын быжылга-рынче, күш-ажылды шын организастаарынче колхозтар даргаларынч талазында кичээнгейни кошкак салып турары — тудуг ажылынын хол-жудаашкынын кол чылдаганы болур. Чамдык колхозтарда тудуг бригадаларында ажалдап турар кижилерин өске ажалдарже шилчидип, улуг алдагалдарын кылып турар. Ындыг хоралыг практиканы шипирли-биле узуткаар херек.

Нити малды өстүрүп турар

Мал ажылын бүгү тала-биле хөгжүдеринге колхозчу малчынар улуг идеякенин үндүрүп турар. Бай-Тайга районда «Дөн-Терек» көдээ ажал-агый артелинин кежигүннери эштер Аракчаа, Доччаа олар нитинин мал ажылын хөгжүдеринге бүгү күжүн болгаш билин берип турарлар. Эш Аракчаа хаван ажы-

Малга быжыг чем суурну тургузаал! Ажылдын темпизин дүргедедир

САРЫГ-БУЛУН. (телефон-биле) Эрин районун колхозтары болгаш хуу ажал-агыйлары бо чылын сикен кезилдезинче июнь 23-тен эгелеп кирген. Оон бээр бо айынын 10-га чедир район нитизин-биле 413 гектар черниң сикенин кескеш, оон иштинден 379 гектар черниң сикенин болгаш 2401 центнер сикенин сарааттап алган. Районун сикен шөлдеринде сикен кезер 25 машиналар, 15 айт дырбааштары, 108 хол кадырлары, 78 хол дырбааштары бар болгаш 191 айттар ажалдап турар.

Бай-Даг сумуунда «Чаа орук» колхоз (даргазы эш Даваажан, партия эге организациязынын секретари эш Ензак) июль 10-га чедир 90 гектар черниң сикенин кескеш болгаш 850 центнер сикенин сарааттап тургузуп алган.

Нарын сумуунда «Коммунизмче орук» колхоз (даргазы эш Бадарчы, партия эге организациязынын секретари эш Долчук, хову бригадир

эш Аракчаа) 124 гектар черниң сикенин кескеш болгаш 1121 центнер сикенин сарааттап алган. Эрин сумуунда «Кызыл сылдыс» колхоз (даргазы эш Чалбаа, партия эге организациязынын секретари эш Далчын, хову бригадир эш Сандыкчап) 166 гектар черниң сикенин кескеш 905 центнер сикенин сарааттап алган.

Ола сумуда «Сталинчы орук» колхоз (даргазы эш Монзулан, партия эге организациязынын секретари эш Седип, хову бригадир эш Даргат) 30 гектар черниң сикенин кескеш 108 центнер сикенин сарааттап алган. Устүндө көргүзүлгелер алгаш көөрге, район сикен кезилдезинче киргенден бээр элээн үр үе эрткен хирезинде ажалдын темпизин кончуг оожум чоруп турар деп чүе тодаргай тур. Ынчангаш ам бүгү күштү сикенче салыры онза негетинип турар.

О. ООЛАК.

Улгатыр катышкан колхозта

Барыын-Хемчик районун Аянга-ты сумуунда улгатыр катыштырган «Комсомол 30 чыл ою» колхоз сикен кезилдезинче июнь 28-тен эгелеп кирген. Колхозтун сикен кезер бригадасында 50 киж ажалдап турар. Оларда сикен кезер үш машина бар болгаш чээрби киж хол кадыры-биле кезип турар.

Июль 7-ге чедир олар 40 гектар черниң сикенин кескеш болгаш 14 тонна сикенин ажаап, сарааттап алганнар. Колхозчулар ам сикен белекпей алыр ажалды тараа кампаниязынын бетинде күүседири дээш хүн-хүн чок ажалдап турарлар.

Н. МААДЫР-ООЛ.

Колхозка шеф ажылы

ТУРАН. (Телефон-биле). Бин-Хем районун Туранда «Красный пахарь» колхозка (даргазы эш Астафьев, партия эге организациязынын секретари эш Байыр) эрткен дыштанн хунде, ук колхозтун Кара-Талда сикен белекпей турар бригадасына шеф дузаламчызы көргүзери-биле Туран хоорайнын чамдык албан черлеринин коллективтери чедер берген.

Хоорайнын шефчилери сикен шөлүнче чедер бээр, оларнын киж бүрүзүчү ажалдап улашканын баш бурунгаар айттып, белекпей каан турган. Ынчангаш шефчилер колхозтун хову бригадасынын бригадир эш Пажиннин нити удуртулганын адаа-биле ол хүн колхозка биче эвес дузаны чедиргеннер. Олар 20 гектар черниң сикенин болбүшаан,

200 центнер сикенин сарааттап тургусканнар. Ол хүнгү ажылга агроном эш Р. Степанова баштаан районун көдээ ажал-агый килдизинин коллектив, эш Миносян баштаан районун ветучастокунун болгаш райпо коллективтери организастыг болгаш ажал-ишчи чоруун көргүскеннер.

Ол хүн колхозчулар боттары база-ла багай эвес ажалдааннар. Эч ылангыя колхозтун машина-биле сикен кестиркичлери эштер Т. Ак-оол, И. Горев, В. Ширин олар ол хүн өске хүннерде ажалдап турган чылыктарындык ажал ажалдаш барганнар. Ол эштер болза, боттарынын үлүг нормаларын үргүчү ажалдап келген, ам 453 центнер

Баштайгы он хонукта

Тес-Хем районун Чыргаланды сумуунда улгатыр катыштырган Калинин аттыг көдээ ажал-агый артели «1951 чылда колхозтарга, совхозтарга сикен кезилдезин болгаш мал чөмчери силосаарын чорудар дугайында» ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелин 60 чылдын май 23-те үндүрген доктаалын амыдыралга чедишкенин күүседири дээш сикен кезилдезинге организастыг кирген.

Ам сикен шөлдеринде 105 кижил, сикен кестирер 15 машиналар, 10 санныг айт дырбааштары, 56 айттарлыг 5 бригада ажалдап турар. Сикен кестирер бригадаларда 8 коммунистер, 22 комсомолчулар, 12 агитаторлар кол күш болуп,

агитхуудустарын, хана солуннарын көргүзүп самбыраларын үндүрүп, чаа солуннарын номчуп, беседаларын чорудуп турар.

Сикен кестирелгезинде колхозчулар ажалдын баштайгы он хонуктарында 150 гектар шөлдү кестиргеш, 15 сараатты тургузуп, ында 1.570 центнер сикенин салган.

Сикен белектелинде бир дугаар бригаданын бригадир эш Монгуш-оол, агитатор эш Седип, беш дугаар бригаданын бригадир эш Бизыгуур, агитатор эш Х. Сарыг, машинистер Ашак-оол, Нурулаа олар мурнакчылар болуп, ажал нормазын күн бүрүдө 130—150 хуу күүседири турар.

И. БИЧЕ-ООЛ.

Колхозтун сикен шөлүндө

Чөөн-Хемчик районун «Коммунизмче орук» колхозунун сикен ажаап алышкынын бригадалары эрткен беш хонукта сикен кестирер 2 машина-биле, база 18 хол кадырлары-биле 25 гектар сикенин кесип, сарааттап алган.

Сикен ажаап алышкынында Манзырыкынын бригадасы илепкейлиг ажалдап турар. Ол брига-

дада Сержинмаа, Чууна, Мамай, Хыйыр-оол олар ажал ажал нормазын хүн-бүрүдө ажал күүседири турар. Сикен ажаап алышкынын хуусаа-зында доозар дээш бригадалар аразында чарышты калбарткан. Бригадаларын турлаглары лозуннар, плакаттар-биле шимээн болгаш бригада бүрүдө агитхуудустарын үндүрүп турар. С. САНДЮ.

Сикен кезилдезинде мурнакчылар

ТУРАН. (Телефон-биле). Бин-Хем районун Халында Кочетов аттыг колхозта (даргазы эш Полев, партия эге организациязынын секретари эш Шипилин) мал чөмчү белекпей ажалды багай эвес чорудуп турар. Колхозтун сикен бригадаларында ажалдап турар эштерин аразында хүн-бүрүдө үлүг нормазын ажал күүседири турар, мурнакчы кижилер эвээш эвес.

Сикен сарааттарында ажалдап тур-

ар эш Тас-оол хүн санында-ла 60 центнерден өрү сикенин каап турар. Ол ышкаш колхозта эч анык сараат акчызы Владимир Бурцев хүнде 50—55 центнер сикенин каап турар. Ук колхозтун сикен кезер машина-зын башкарып чоруп турар эш Маады Таспан-оол хүн санында-ла 6—7 гектар черниң сикенин кезип турар ийикпе, азы үлүг нормазын үргүчү 150 хуудан өрү күүседири турар.

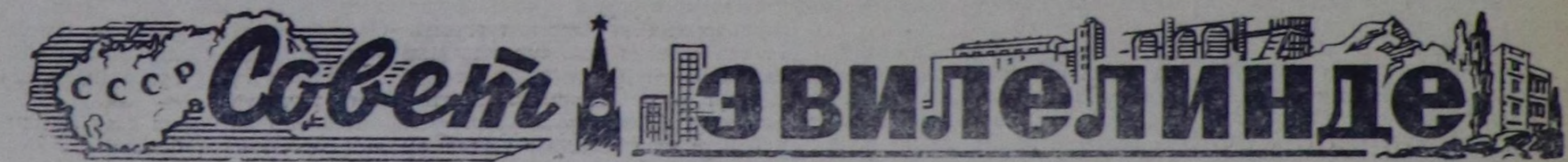
Л. ТЕРСКИХ.

Малга сүүзүнүг чемнер белектели

Эрин районун Нарын сумуунда «Коммунизмче орук» колхоз (даргазы эш Бадарчы) июнь айынын 23-тен эгелеп бир бригаданы сикенче үндүргөн, ол бригада шалыпкын ажалдап турар. Ында 34 киж, 36 айттар, 8 сикен кезер машиналар, 6 дырбааштар үргүчү ажалдап келген, ам 453 центнер

сикенин кескеш сарааттап тургускан. Ол ышкаш районда «Чаа орук» колхоз 500 центнер сикенин, «Кызыл сылдыс» колхоз 210 центнерин кескеш болгаш сикен кезилдезинче ам-даа хөй күштерин мепеп турар.

М. СПИРИН.

Колхозтун коммунистери ажаап алышкын хуннеринде

БОЛЬШАЯ АЛЕКСАНДРОВКА (Херсон область). Большая Александровская районун Сталин аттыг улгатыр катышкан колхозунун мурмуң гектар кызыл-тас шөлү ингульштын эрик чоогунда ховуларды калбарып чоруткан. Гектар бүрүзүндө 112 пуд кызыл-тасы өстүрер деп колхозчулар эш Сталинга чоруткан чагаазына аазааннар. Олар ам баштайгы 600 гектар шөлдүн таразын ажаап алганнар. Ында дүжүт гектар бүрүзүндө ортумаа-биле 22,6 центнер гөтүп турар. Мурнунда ам-даа эң-дөө артык дүжүтүг шөлдер бар.

Дүжүт ажаап алышкынын хуусаа бетинде доозар дээш, күрүнеге тараа белектелин планын июль 15-те күүседири дээш демиселдин мурнуку одуруунда көдээ ажал-агый артелинин коммунистери чоруп турар. Партиянын ында 32 кежигүннери ажаап алышкын ижинин чугула участоктарында ажалдап турарлар. Оларнын шүптүзү-чалбыштыг агитаторлар, күш-ажылдын мурнакчылары, шилчип чоруур вымпел — коммунист Портнойнун лоборейказында. Бүгү-ле тараа кезер машиналар хүнде 6 гектардан эвээш эвести кезип турар. Коммунистер-биле деңнешпишаан, механикаторлар болгаш колхозчулар чүткүлдүг күш-ажылдын үлегерин көргүзүп турарлар.

Ук колхоз ам безин күрүнеге 20 муң пуд ажал арыг тарааны дужааган.

(СЭТА).

ВОЛГА-ДОН ТУДУУ. Судно чоруур Волга-Дон каналынын тудуунда ажалдын фронтун улам-на калбарып турар. Каналдын тудуун тургузарына чүс-чүс экскаваторлар, скреперлер, бульдозерлер, көдүрер краннар болгаш өске-даа күчүлүг машиналар ажалдап турар.

Чурукта: үстүкү шлюзтун тудушкунунда.

Чуруу А. Макашовтуу.

СЭТА-нын прессклишези.

Сталинчы шацнаалдын лауреады А. В. Люскованың чаа чедишкени

ВОЛОГДА. Междуреченск районун «Буденный» колхозунга июль 1-де эзүлүп байырлап болган. Тускай комиссия ССРЭ-нин көдээ ажал-агый Министерствозунун төлээлекчизи-биле кады онза актыга ат салган. Ук актыда чугаалап турары болза, колхозтун хаван фермазын эргелекчизи, Сталинчы шацнаалдын лауреады, ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаты, Социалисттик Күш-ажылдын Маадыры А. Е. Люскова чаа кайгамчыктыг

чедишкенин чедип алган. Бир чыл 20 хүн иштинде ол «Июньки» деп уксаалыг төрүүр хавандан 5.330 килограмм деңзилиг 171 хаван оолдарын алган.

Эш Люскова бодунун социалисттик хүлээлгенин чүгүле ажал күүсеткен эвес, харын ону айдан-даа эрте хуусаа иштинде дооскан-дыр деп ук комиссия актыга база дем-деглээн.

(СЭТА).

Иван Шацкийниң бригадасы бедик дүжүт өстүрүп алган

МИХАЙЛОВСКАЯ. (Краснодар край). Курганский районун Ленин аттыг колхозтун ховуларында эң бедик дүжүттү Алексей Гиревонун хову бригадасынын ажаап турар шөлү берип турар, ол шөлдү ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаты Иван Шацкийниң трактор бригадасы ажалдап кылган.

Колхозчуларнын болгаш механизаторларнын күш-ажылынын бедик культуразы (үрезинерин ярознастааны, чемиштелдиргени, тарылтаны эң эки хуусаада эртиргени болгаш өске-даа алган хөй хөмчөгелери) байлактыг үр-түннелди берген. Ук бригада дүжүттүн хөй кезин ажаап алган. Күзүн чажып тараан 278 гектар кызыл-тастан комбайнлар 5913 центнер тарааны ажаап алган, ол болза, бир гектардан 130 пуд тараа болур. Чер ажылынын культуразынын бедээнинин ачызы-биле гектар бүрүзүндө дүжүт 25—35 пуд бедээн. Комбайн-биле тарап кезип алыр ажал-биле чергелештир кезип алган тараанын төжөгүн туруп казар ажал ол-ла үеде чоруп турар. Механизастатынган шацна бригада тараа арыглаар херекселдерин тургускан, ол херекселдеринин дузазы-биле тараа чүдүрер ажалды база чорудуп турар.

Механизастаашкын колхозка өске ажалдарга 80-ден эвээш эвес кижини хостаткан. Узүктөл чок ажаалганын аргазы-биле бастырттыган бүгү тарааны элеваторларга дучааган.

(СЭТА).

С. АРАТЫНА.

С. СЕРИЋ-ООЛ.

Н. ШЛЯПНИКОВ,
областың көдээ ажыл-агый про-
пагандасының эргелелиниң на-
валыгының орадакчызы

Сан-хөө каадырларын белеткээри чугула айтырыг

Бистин чуртувуста улус ажил-агийнныг болгаш социал культураныг түдүшкүчүлүүг улуг программанын боттандыры болгаш ССРЭ-ге коммунист нийтлелдин материалдыг баазын тургузары сан-хөө системанын ажилындан дыка хамаары.

Бистин Төрөөн чуртувустун ажил-агый болгаш культура тургузушкуну улуг программанын акша хөрөнгө-биле сан-хөө аппараты ханды-рар хүлээлелиг.

Большевик партиянын болгаш совет чазактын сан-хөө системанын мурнунга салып турар улуг сорулгалары болза, сан-хөө системанын аппаратына политика талазы-биле быжыг белеткедиг болгаш ажил-херек кырынга хынап каан кижилер ажилдаарын күчүлүү-биле негеп турар.

Сан-хөөнүн ажилы тускай болгаш үр үенин белеткелин оон ажилдакчызындан негеп турар. Сан-хөө аппаратынын ажилдакчылары боттарынын практикалык ажил чорудулганын үезинде улус ажил-агийнныг бүгү-ле адырларын таварып турарлар, ынчангаш сан-хөө ажилдакчызы чүгүле бүгү талазы-биле тускай эртемниг болур эвес, харын политика талазы-биле белеткедиг, Ленин — Сталинни партиянын херээнге бердинген кижилер болур уjurлуг.

Сан-хөө системанын ажилдаар деп чүве болза, ажил херекти күрү-ненин сонургалы-биле көөрүн, совет хоойлдарын янзы-бүрү арга-биле үрээр, хажыдар чоруктар-биле кандыг-даа эптеш чок болурун, бүдү-рүлге, албан организация черлери-нин талазындан сан-хөөнүн, бюджет-тин болгаш смет, штат чурумун са-гып турарын шыгыгызы-биле конт-рольдаарын ол кижиден негеп турар. Сан-хөө органнынын мурнунга партиянын болгаш чазактын салган сорулгаларын чедишкенин шит-пирдээри, сан-хөө ажилдакчыларын сан-хөө экономика эртемнигге өөредилген болгаш ажилдакчы-бүрүзү марксизм-ленинизмни үн-дизинерин өөренип шигээдип алы-рындан дыка хамаары.

Сан-хөөнүн ортумак болгаш эдэл-өөредилге черлеринин калбак четки-зин бистин чуртувуста тургускап оларын сорулгазы болза, сан-хөө системанын ажилдаар эзулуг тус-кай эртемниглерин белеткээри бо-лур. Ол өөредилгелер өөредилге чер-леринге аппараты өөредир болгаш бү-дүрүлгеден адырбайн тургаш бот өөредилгелер-биле боттандырып тур-рар.

Сан-хөөнүн болгаш сан-хөө кредит институттары, сан-хөөнүн, акша саар-ылганын болгаш чээшчинин, бухгалтер учедуну болгаш күрүне хандырылганын талазы-биле дээди мергежилдиг экономистерни белет-кеп турар. А сан-хөөнүн болгаш сан-хөө кредит техникумдары база ол эртемнел талазы-биле ортумак мергежилдиг экономистерни белет-кеп турар.

Сан-хөөнүн дээди өөредилге чер-леринге 17-ден 35 харлыг, долу ор-тумак өөредилгелер хамаатыларын хүлээп алыр.

Сан-хөөнүн ортумак техникумна-рынга 14 хардан 30 харга чедир на-зылыг болгаш ортумак школанын 7 класын дооскан хамаатыларын хү-лээп алыр.

Сан-хөө дээди болгаш ортумак өөредилге черлеринин бот өөредилге-лик салбырларынга хамаатыларын назын барымдаалайын хүлээп алыр.

Тыва автономнун апаратын сан-хөө системанын аппаратынга сан-хөөнүн мергежилдиг каадырларын белеткээри эң-не эргежок чутула айты-рыг болуп турар. Бистин област Совет Эвилелин эң-не анык обла-зы болгаш баштайгы чылдарында белеткедиг сан-хөө ажилдакчылары кончук эвээш турган деп чүве бил-дингир болгай.

Ычангаш сан-хөөнүн аппаратын чаа кижилер-биле ылангыя тыва шитер-биле бир дугарында долду-руп турган. Тывага сан-хөө ажилын организациялары баштайгы үезинде элээн бергелерге таварып турган, чүге дээр, чаа ажилдакчыларын хөй кезин ол ажилга чугула белет-кел чок, сан-хөө ажилыга бир-ле дугарында кээп тургулаан. Оон ынай чамдык тыва шитерин орус сөстү билбизи, сан-хөөнүн ажилын-га дуржулга чогу болгаш сан-хөө талазы-биле тыва дыл кырында ду-

залаар материалдын чогу база эң нарын берге байдалды тургузуп тур-ган.

Сөөлгү 5—6 чылдарда областн экономиказынын сайзырааны болгаш оон-биле кады тыва чурттакчылар-нын культуразынын өскөн политика болгаш ажил-херек талазы-биле шылгатынган кижилер-биле сан-хөө аппаратын долдуруп болгаш бы-жыглар арганы берген.

Сан-хөө аппаратын быжыгларын-нын херээнге сан-хөө ажилдакчыла-рын, ылангыя бир дугар ээлчегде областн үндизин национал чуртта-кчыларын сан-хөө херээнни тх-нининге өөредип турары улуг рольду ойналган.

Сөөлгү чылдарда районнарнын сан-кжилдеринин даргаларында ажил-дап турар тыва шитерин хөй кезин Ленинград хоорайда сан-хөө төп курстарын чедишкенин доосканын чугаалаарга-ла четчир.

Ам сан-хөө аппаратынын 60 хуузн областн үндизин национал ажилдакчылары-биле долдуруп бол-гаш ол ажилдакчыларын дыка хөй кезин областн сан-кжилдерини на-нынга организациялап турган сан-хөө-нүн чамдык айтырыгларын дуга-йында болуп турган семинарларга өөренип эрткенер.

Сан-хөөнүн шугумунда ажилдап турар тыва шитерден 22 кижиге ча-зактын доктаадып кааны сан-хөө албанынын советини деп тускай ат-тарын тывыскап, ол ат болза тускай хеп форманы эдилээр эргени бээр болгаш өске-даа эки байдалды бер-ип турар.

Сан-хөө системанын ажилдап турар болгаш орус сөстү багай би-лир тыва шитерге дузалажыры-биле сөөлгү үеде сан-хөөнүн чамдык ай-тырыгларын дугайында тыва дык-га элээн материалдарын парлап үн-дүргүзү.

Ындыг-даа болза, сан-хөө ажил-дакчыларын белеткеп өөредир тала-зы-биле ол үстүнде чоруткан хемчег-лер четчир деп санап черле болбас. Тыва областн сан-хөө ажилдакчы-ларын шуут өөредир болгаш бот өөредилгеже калбаа-биле хаара ту-дары чугула. Сан-хөөнүн дээди өөр-дилге черлеринге белгаш ортумак техникумдарынга чүгүле сан-хөө ор-ганинанын ажилдакчыларын өөр-дир эвес, харын сан-хөө системинге ажилдавышаан, оон ажилынга өөр-енип ажилдаарын күзүүн кижилер-нин база өөредир херек.

Ычангаш Красноярскийн сан-хөө техникумунга өөреникчилер чыылдазын амгы үеде чарлап тур-рар. Ук техникумун өөредилгези бо чыл-дын сентябрь 1-ден эгелээр.

Тыва автономнун областн үндиз-нин национал чурттакчыларындан ук техникумга өөредир-биле 30 ки-жи өөренип чери берип каан.

Ол техникумну дооскан кижилер болза, ССРЭ-ниң акша саарылганын болгаш кредиттин талазы-биле, күрбанынга үчт болгаш бюджет учедуну талазы-биле бухгалтерлер-нин тускай эртемниглерин сан-хөө талазы-биле дооскан ортумак эртем-ни алырлар. Ол техникумну доос-кан кижилер моон сонгаар сан-хөө системинге шаптык чок ажилдаар болгаш политика, ажил-херек тал-азы-биле моон сонгаар депшилгелиг болурунга бүгү аргаларын берип тур-рар.

Сорулга болза, Красноярскийн сан-хөө кредит техникумунда Тыва областка берип каан черлери бү-рүн ажилдаар болгаш моон сонгаар эң ылангыя тыва националдыг чурт-такчылардан сан-хөө талазы-биле быжыг, билгилги, эки мергежилдиг специалистерин үргүлчү өөредип алыры болур.

Сан-хөө аппаратынын ажилдакчы-ларын белеткээри болгаш оларын Ленин — Сталинни партиянын улуг херээнге, бодунун чоунуга кы-зыгаар чок бердинген кылдыр кижилеринин херээн чүгүле кажан бо бүгү ажилга партия, совет, комсомол болгаш профэвилелдинни органи-зацияларын дорт кижилгези тур-рар болза, ынчаарда чедишкенин боттандырып болур.

Ычангаш Красноярскийн сан-хөө техникумунга баар кижилерин тывар болгаш шилип алырынга пар-тия, совет болгаш комсомол база профэвилелдинни организацияларын боттут дузаламчызы негетинип турар.

Н. КОВИНИН,

Тыва областн Сан-кжилдинни эргелекчининг оралакчызы.

ФЕРМА АЖЫЛЫН ЭКИЖИДЕР

Сүт-Хөл районда Киров аттыг колхозтун мыйыстыг бола мал фер-мазынын ажилын колхоз баштаар чери сонургавайн турары-биле колхозка орулга талазы-биле ажык дыка чавыс болуп турар.

Колхозтун фермазын май эгезин-де-ле организациялаан. Фермада эш Кертик-оол, Кандок олар ажилдап, ам ый ай ажыг үе иштинде чүгүле 80 рубль, 39 килограмм саржаг кир-ген болуп турар. Оон кол чылдагай-ны болза, инектерин сүдүнүн хөй кезин арага кылырынга үнүп турар.

Ферма эргелекчизи эш Кертик-оол, фермада Кандок, база чылгы ажаакчызы эш Чамзырын, хову бригаданын бригадирин эш Дор-жы олар баштаан арага бөлүп тур-гускап. Олар туустус онаашкан ажилын эңи каапкан арагалан ту-руп берген.

Колхозтун баштаар чери арага-чыларын эки хынап көргөш, шын-гы хемчегин албышаан, инек фер-мазынын ажилын эде тургузары негетинип турар.

Ч. МОНГУШАН,

Профэвилелдеринин ажылын экижидер

Чоокта чаа Кызыл хоорайнын үлөтүрүп бүдүрүлгө черлеринин профэвилелдинни хоорай активинин хура-лы болган. «Даг тывыжынын үлөт-үрүлүн профэвилелдин 5 дугаар сьездинин ажилынын түннелдерин болгаш ол сьездинин шитпир-лерин күүсөдир талазы-биле профэвилелдеринин организацияларын сорулгаларын дугайында» илет-келди сьездинин делегады эш Петров кылган.

Бодунун илеткелинге Петровтун демделээни болза, бүдүрүлгө чер-леринин мурнунда салдырган сорул-галарын күүсөдирине ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилдакчы-ларын мобилизастаар талазы-биле профэвилелдинни организациялары большевик партиянын удуртулгазы-биле элээн ажилдарын кылган. Со-циалист чарышты калбартканын, продукциянын шынары дээш демиселдин түннелинде Тыва ато-номнунг областн бүдүрүлгелери 1950 чылдын бүдүрүлгө планын ал-дарлыгы-биле күүсеткен.

Алгы заводунун, сапог даараар мастерсканын, дааранылга комби-надын, автотранспорт конторынын ажил-агый болгаш профэвилел-деринин организациялары отчт со-гулдаларыг хуралдарын болгаш үлөтүрүп бүдүрүлгелерин ажилчы-ларын профэвилелдинни үш дугаар конференциянын сөөлүнде боттары-нын бүдүрүлгелеринде массалыг ажилды болгаш социалист чарыш-тарын түннелдерин хөйге чарлап диннадыр ажилды экижиткен. Ки-жи бүрүзүнүн аразында социалист чарышка эрткен 1950 чылда бүгү ки-жилерин 84 хуузн хаара тудуп турган болза, бо чылдын беш айла-рында 90 хуузн хаара туткан тур-рар. Дааранылга комбинаты, алгы завод, аш-чем комбинаты болгаш өске-даа бүдүрүлгө черлери ында ажилдап турар кижилерин профэвилелдинни кежигүнүне кирип талазы-биле 1951 чылдын 1 кварталында организас-массалыг ажилын эки-житкен. 1951 чылдын бир дугаар кварталында кежигүн дадывырын чылдазынын планын бүгү обкомунг талазы-биле 108 хуу күүсетинген. Ол ышкаш профэвилелдеринин каадыр-ларын белеткээр ажил база эки-жиз. Семинарларга профэвилелде-ринин чер-чер комитеттеринин 14 даргаларын өөреткен болгаш профэвилелдерин группалар даргалары-

нын семинарын бир катап кылган.

Оон-биле кады профэвилелдеринин организацияларын организас-массалыг ажил чорудулганында бот-тут четпестер барын илеткелчи бол-гаш ылангыя санал бергенер илет-реткенер. Социалист чарышты ор-ганизастаар болгаш ону удуртуп та-лазы-биле ажилды үндизининде экижидерин профэвилелдеринин бол-гаш ажил-агый организациялары ам-даа чедип албаан. Ыш заводунда болгаш тууйбо заводунда социали-ст чарышты анаа-ла эзу барымда-лап организациялаан. Бүдүрүлгенин чөвүлөд хуралын кончук ховар бол-гаш чогуур белеткел чок кылып тур-рар болгаш протокол биживейн тур-рар.

Профэвилелдеринин, ажил-агый-нын болгаш инженер техниктиг ажилдакчыларын ажилында эң-не улуг четпес чүүл болза, бүдүрүлгө черлеринде рационализацияны, чаар-тылгалыг ажилдын ажык-дузанын херекке албайн турары болур.

Профэвилелдеринин обкомунун болгаш ону кулдуку организацияла-рын талазындан контроль чогул ажилдап алгаш, чамдык бүдүрүлгө черлеринин удуртукчулары коллек-тивтиг керээлдер айткан хемчег-лерин күүсөтпейн турарлар. Ыш заводунда, алгы заводунда, аш-чем комбинатында техниканын ай-мыл чогул хандыраарын чурумна-рын сагывайн турар. Бо чылдын бир дугаар кварталында чардынган коллективтиг керээлдерин күүсөдизин массалыг хыналдазын бүдүрүл-гө бүрүзүнде организациялаан. Кол-лективтиг керээлдерин күүсөдизин ай санында хынап турар уjurлуг үргүлчү ажилдаар комиссиялар ону күүсөтпейн турар.

Ажилчы чоңарнын культурулг амыдарынын негелдерин хан-дырар дээш профэвилелдеринин ор-ганизациялары ам-даа четпес демисежип турарлар. Тууйбо за-водунга ажилчыларын болгаш тус-кай эртемниглерин амыдарал чуртталгазын экижидерин херекке албайн турган барымдаалар турган. Ол ышкаш профэвилелдинни кежи-гүннерин коммунист эзуга кижиз-дир, эртем-бикниге өөредип, бү-дүрүлгенин техниканын шигээдип алыр талазы-биле кижиздиге ажилын кошкак чорудуп турарын хуралдын киржикчилери чидин-биле шүгүмчүлээнер.

М. ЕМЕЛЬЯНЦЕВ.

Эмчи ажилдакчылары шефке алган колхозунга

Кызыл хоорай эмнегезинин кол-лектив Кызылдың көдээ районунда «Совет Тыва» колхозту шефке ал-ган.

Июльдин 1-де, дыш-аныр хүнде эмнегел коллективинин 9 кижиге составтыг бригаданы шефке алган кол-хозунга чоран. Олар колхозтун кы-зыл булуңунга орус, тыва дылдарда чаа солуннары болгаш журналдар-ны аппарып бергилээ. Оон ынай эм-негел черинин чүк чүдүрер автома-шиназынга 650 санныг тууйбуну сөөртүп берген.

Бичин уруглар эмчизи Л. А. Сало-ва колхозчуларын 65 уругларын шитчип көргөн болгаш «Бичин уруг-ларын чайгы ижин аары болгаш оон-биле демисежир» деп лекция-ны, база эмчи С. А. Сереккей «Ижин болгаш шөйүндүн зарыгларын

болдурбазы» — деп лекцияны ном-чаан. Эмчилерин беседезинга бол-гаш лекциязынга 65 колхозчулар олурушкан.

Дараазында бригаданын киржи-чилери аккордеонис эмчи Н. И. Ка-дичеванын удуртулгазы-биле колхоз-чуларга концерт көргүскен. Ол кон-церти колхозчулар кончук сонур-гап көргөнер.

Бодунун шефке алган колхозун организас, ажил-агый талазы-биле быжыгларынга, ында партия, ком-сомол ажилын экижидеринге, дуза-лажыр болгаш лекциялар, беседалар чорудары-биле эмнегел коллектив-ынаар моон сонгаар үргүлчү барып турар. Оон ынай ол колхозка эң бе-дик шынарлыг эмчи дузаламчызын колхозчуларга үргүлчү көргүзүп тур-рар.

Колхозтарда отчёт болгаш үчөт ажилдарын быжыглаар

Колхозтарнын чыл отчёттарын ашын тургузары политик болгаш ажил-агый талазы-биле улуг уjur-дузалыг. Ону шын тургузарынга чүгүле санаар ажилдакчыларга харысалга улгадыр эвес, харын пар-тия, совет организациялары болгаш көдээ ажил-агый органны колхозтарга ол талазы-биле улуг ду-заны чедирип, тодаргай удуртуп уjurлуг. Ол болза, колхозтарнын бүгү ажил-агый талазы-биле онаал-галарын, планнары күүсөдир турарын хынаарыга дузалаар. Чыл бү-рүд-ле колхоз бүрүзүнге чыл от-чёттарын тургузары эң харысалга-лыг ажил болур. Көдээ ажил-агый артелинин Уставын эзу-гаар чыл отчёттарын колхозчулар-нын нийти хуралыга ажилдын үнелелин тургузуп, бадылаар бол-гаш оон ынайгы хемчеглерин шит-пирлеп алырын айттып турар.

Эрткен чылда партия, комсомол организацияларын талазындан бүгү хемчеглерин ол ажилды эзулуг удуртуп турар колхозтарда чыл отчёттары бедек денелге эрт-кен болгаш отчёт хуралдар колхоз-чуларын амыдаралыч ханы хем-чээлин-биле хандыккач, оларын организас, ажил-агыйн быжыглаа-рычче улуг идигни берип турганы практикадан көзүлген.

1950 чылда Бин-Хем, Каа-Хем бол-

гаш Танды районнарын колхоз-тары бедек бүдүрүлгө көргүзүлгө-лүг болган. Бо ажилды багай чо-руткан Кызыл, Улуг-Хем, Чаа-Хөл районнарын колхозтары чөгөнгө организас чок чорутканы-биле кол-хоз баштаар черинин ажилында четпестерин, эт-хөрөнгө болгаш продуктулар, материалдар сана-жылгазы озаалдан болгаш шынары дыка куду болган.

1950 чылда нийти колхозтарын хуваашса фондзу 1949 чыл-биле денээрге 44,8 хуу өскөн болгаш акша-хөрөнгиз дыка көвүдөөн. Эң-не бедек көргүзүлгелери Бин-Хем районнун колхозтары чедип алган, ында колхозчу бүрүзүнүн ажилдап алза чогуур минимум күш-хүннери ортумаа-биле 237,5 хуу чедип, чамдык колхозтарнын чижээ, «Май 1-зи» колхозтун кежигүннери ний-тинин ажилында иденкейлиг кир-жип турганы-биле 306,6 хуу, Коче-тов аттыг колхоз—254,1 хуу чедир күүсөдип, бир күш-хүнге-ле дыка хөй продуктуларын ап турган.

Күш-ажылдын сагылга-чуруму кошкак, нийтинин ажил-агыйнган ак-сеткилдиг эвес киришкени-биле чамдык районнарга колхозтар эвээш орулга ап, олча-ажыны дыка эвээш болганы көзүлген. Бай-Тайга районда «Тээли» колхозтун кежи-гүннери минимум күш-хүннерин—99 хуу, «Ден-Терек» колхоз—78,3 хуу күүсөткен, ол ышкаш байдал Эрзин болгаш Барыын-Хемчик районнар-

Бот намгалалынын страхованиези

Совет хамаатыларын бот сонуур-галын камгалаарычче, оларнын амы-дарынын денелин үргүлчү бед-деринче угланган янзы-бүрү хемчег-лерин партия болгаш совет чазак чо-рудуп турар.

Сөөлгү үеде калбарып турар бот камгалалынын страхованиези ындыг хемчеглерин бирээзи болуп турар. Ол болза, ажилчы чоңа дыка ажык дузалыг. Чүгүле РСФСР-де камгалат-кан кижилерге болгаш оларнын өг бүлээнге чыл бүрүдө 30 миллион рубльди төлөп турар. Чоокка чылдар-да ол түк өзер уjurлуг, чүге дээр, страхованин кол-кол хенирлерин-ни талазы-биле тускай керээлдер-де чамдык камгалаткан кижилерин доктааткан хуусаазы бо чылдын тө-нер болгаш оларга чогуур түннерин төлөп бээр.

ССРЭ-де амы камгалалынын ян-зы-бүрү хенирлери бар. Кижилер бү-рүзүнге ол камгалалдарын кайызы тааржыр болдур боду шилип ап бо-лур.

Холушкак болгаш бөдүүнчүткен страхованин талазы-биле чарган керээни хуусаазы төнө бээр, ол камгалаткан кижиге дугурушкан түнүн ол кижээ бүрүнү-биле төлөп бээр. Камгалатырган кижиге керээде көрдүнгө назыны чедө бээр, бодун төлөп турган бүгү дадывы-рын дедир ап алыр. Чамдык тавар-рылгаларда дадывырын харын-лаа немелдеп төлөп турар. Оон биче-даа хамаарылга чокка камгалаткан кижиге айылга таварышкак ажил кылып шыдавас апарган болза, анаа чогуур түнүн төлөп бээр. Бир эвес камгалаткан кижиге өлү бээр болза, камгалаткан түнүн, оон керээдинде айткан кижизинге төлөп бээр.

Амы камгалалынын өске хенирле-ринин талазы-биле төлөврүн чүгү-ле ол кижиге өлгөндө ийикке, азы ажил кылып шыдавас апарганда төлөп бээр.

Библиотеканын номнары райкүсскомнун складанда

Областын экономикалыг ажил-агый хөгжүлдиз күчүлүп шапкын-эзүп турары-биле чергелештир чурт-такчы чоңун культуразы сөөлгү чылдарда база бир дөмөй дыка бе-дик чадаже көдүрүлгөн, ынчангаш чурттакчыларын бүгү талазы-биле бедек идеялыг чечен чогаалдан эге-лээп ажил-агыйн, эртем техника-нын, культураны дугайында ном-нары номчуур сонургалы хүн-бү-рүдө эзүп турар.

Чурттакчы чоңун амыдарында ол хоойлу эзугаар болуп турар чөп-түг негелдени чогуур өйүндө бүрүн хандыраар болгаш харын ону дет-кип, анаа бүгү-ле таарымалыг бэй-далды тургузары партия, совет, ком-сомол организацияларын эң чүгү-ла сорулгаларын бирээзи болур.

Ындыг турбуже Мөңгүн-Тайга рай-күсскому сөөлгү үеде чурттакчы чоң-ун ол негелдезин хандырабайн тур-рар. Ол районга мурнундан эгелээш-ле туруп келген библиотеказы бол-гаш номчулга черинин бажынын бо чылдын февраль айлан эгелеп чуртталга бажыны кылган, оон де-риг-херекселерин болгаш хамык номнарын райкүсскому складанда суу каан, ол чер ам мынчага чедир бажы чоктуң уjurундан ажилда-ваан.

И. ДАМБА.

нын колхозтарында бар. Ол колхоз-тарда отчёт болгаш үчөт ажилдары сула салдырган болуп турар. Кол-хозтун амыдаралгазынга хама-рышкан чугула ажилдарын чүгү-ле колхозтар даргалары боттары ча-закан шитпирлеп турар. Оон-биле колхозтун демократтыг чурумун үрөп турар.

Колхозтарын ревизия комиссия-ларын ажилы чорувайн турар, колхозтарда отчёт болгаш үчөт ажилдары дендин кошкак болуп, чамдык нийтинин эт-хөрөнгизин контроль чок байдалда турар. Улуг-Хем районда «Кызыл ту» болгаш Калинин аттыг, Тес-Хем районда Ленин аттыг, Молотов аттыг кол-хозтарда продуктуларын болгаш эт-хөрөнгилерин кайы хамаан чок чарыгдар чоруктар бар, ол ышкаш колхозчуларын ажилдап алган күш-хүннерин барымдаалап, про-дуктуларын бээр чуруму сагывайн турар. Оон уjurундан эки-даа, ба-гай-даа ажилдап турар колхозчу-лар бир дөмөй авасап ап турар. Ак-ша чарыгдарын чурумун хажы-дып турганы-биле Тес-Хем районда Ленин аттыг, Молотов аттыг кол-хозтар 37 муң түнүг рубльди чарыгдан, самчыгдан болуп турар. Ревизия ажилын талазы-биле Улуг-Хем районда 14 колхозтун иштинде 4 колхоз ревизия кылган, ынчаарга Барыын-Хемчик, Эрзин районнарынга чангыс-чангыс реви-зия ажилы чорутунган, ында адми-нистратив-эргелекчинин хандырылга персоналыга чарыгдар күш-хүннер чогуур хемчээлин ажитып турар. Бай-Тайга районда «Тээли» колхоз ад-

Амы камгалалынын дадывырын ажилчы чоң бүрүзү төлөп болур. Чижээлээр: бүгү назыында кам-галаткан кижилерин бир айын да-дывыр мун рубль бүрүзүнде 1 рубль 25 копейктен 5 рубль 75 ко-пейке чедир. Холушкак страхова-ниенин талазы-биле оон дадывыр элээн бедик, чүге дээр, керээде айткан хуусаазы чедө бээр, кам-галаткан кижиге камгалаткан түнүн дедир эгидип бээр. Керээни эң-не кыска хуусаазында (он чыл) болгаш эң улуг назыында (60 чыл) кам-галаткан кижинин бир айда дады-выр мун рубль бүрүзүнде 9 рубль 67 копейк болур.

Дадывырын эң-не биче хемчээ-лин (чылда 2 рубль 50 копейктен 12 рубльге чедир) айылдан камгала-рып кижилерге доктааткан. Камга-лалдын ол хевиринге чүгүле 70 хар чедир кижилерин камгалаар, а өске хевирлеринге 60 харга чедир камга-лаар.

Элчелгил дадывырын камгалат-кан кижинин ажилдап болгаш чурт-тап турар черинин айы-биле тускай агент хүлээп ап турар. Камгалалып алырын күзүүн кижилер курстактын тускай томуйлаткан эмчизинге баш бурунгаар шинчидип алыр. Ол бол-за, керээни элээн таварымчалыг бай-далга тургузар. Ол эмчи, камгала-дырын күзүүн кижилерин бажы-нынга-даа, ажилдап турган черин-ге-даа барып шинчип болур.

Амы-бот камгалалын кылдырган кижилерин саны сөөлгү үеде элээн өскөн-даа болза, ол ам-даа чогуур негелдезинге чедир таратынмаан.

Ажилчы чоңун ортузунга тайыл-быр массалыг ажилды кылып билдир страхование агентилерин профэвилелдеринин болгаш көдээ активтер-ден томуй

Моолдун улус революциязынын 30 чыл оюн таварыштыр Улан-Баторга болган байырлыг хурал

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Июль 10-да Улан-Баторга Моол Арат Республиканын улустун Улуг хуралынын Президиумунун, МАР-нын Министрлер Чөвүлелинин, Моолдун Араттын революстуг партиязынын, (МАРП) ТК-зынын, МАРП-нын Улан-Батор хоорай комитетинин, профивилдеринин төп чөвүлелинин, аныктарнын революстуг эвилелинин, ТК-зынын, Улан-Батор хоорайнын Биче хурал президиумунун, партиянын, хөй-ниити организацияларынын болгаш моол армиянын төлөөлөрүнүн, аныктарнын Моол Арат Республиканын 30 чыл оюн уткаан байырлыг хуралы болган.

Күрүненин хөгжүм-шии театрынын залына МАР-нын улустун Улуг хуралынын депутаттары, министрлер, хөй-ниитинин төлөөлөрү, чуртта культуранын, эртемнин, уран-чүлдүн ажалдакчылары, улуттун, транспорттун эки эки шалыпчылары, муракчы малчылар, моол армиянын офицерлери болгаш генералдары чыгып келген. Президиумда МАРП ТК-нын Политбюрозунун болгаш МАР чазанын маршал Чойбалсан баштаан кежигүннери, МАР-нын улустун Улуг хуралынын Президиумунун кежигүннери, СССР-нин Дээди Советинин Президиумунун даргазынын оралакчысы болгаш РСФСР-нин Дээди Советинин Президиумунун даргазы М. П. Тарасов баштаган совет чазак төлөөлөрүнүн кежигүннери, Кыдат улус республиказынын, Кореянын улус-демократтыг республиказынын, улус демократтыг чурттарнын болгаш Германиянын демократтыг республиказынын чазак төлөөлөрүнүн кежигүннери, Совет Эвилелинин элчин Ю. К. Приходов, Кыдат улус республиказынын элчини Цзи Я-тай, Кореянын улус-демократтыг республиказынын элчини Ким Ен Чин, МАР-да Советтин, Кыдаттын болгаш Кореянын элчин черлеринин ажалдакчылары ук хуралга база олурган.

Байырлыг хуралды МАР-нын улустун Улуг хуралынын Президиумунун даргазы Бумачеде айткан. Оң чугаалаан болза, «Октябрьнын социалист Улуг революциязынын тийгелгез болгаш Россияга совет эрге-чагырганы тургусканы Моолга улус революциязынын тийгелгези шийтпирлг чүл болган».

«Бүгү делегейин ажалчы чоннарынын улуг баштыкчылары Ленин биле Сталиннын басты ажалчы чонувустун салым-чолунун дугайында канчаар-даа аажок улуг сагыш-салышкыны, совет улустун акы-дуңма харам чок дузаламчызы хосталгаже болгаш аас-кежиктиг амыдыралче чырыктыг эрукту моол улуска ажайып берген»-деп Бумачеде оон ынай чугаалаан. Моолдун улус революциязынын 30 чыл оюнун байырлаалыг кижир-биле келген Совет Эвилелинин, Кыдат Улус республиказынын, Кореянын улус-демократтыг республиказынын, улус демократиязынын чурттарынын болгаш Германиянын демократтыг республиказынын чазак төлөөлөрине Бумачеде хуралдын бүгү кижикчилеринин адыш-чаксаашкынын адаа-биле изиг байыр чедирген.

Байырлыг хуралдын кижикчилери хүндүлүг президиумга бүгү ажалчы чоннарын генийлиг баштыкчызы болгаш башкычы улуг Сталиннын баштады ВКП(б) ТК-нын Политбюро кежигүннери, Чойбалсанын баштады МАРП ТК-нын Политбюро кежигүннери, а ол ышкаш эштер Мао Цзе-дуну, Ким Ир Сенин, Вильгельм Пикти, Болеслав Беруту, Клемент Готвальдыны, Вилко Червенковту, Матис Ракошини, Энвер Ходжаны, Георг Дежте, Хо Ши Минни улуг көдүрүшкүн-биле сонгааннар.

Моолдун улус революциязынын 30 чыл оюнун дугайында илеткеди МАРП ТК-нын чингине секретари Цеденбал кылган.

«Моолдун улус революциязы болза, Октябрьнин социалист Улуг революциязынын оглу болган. Бүгү делегей төгүзүмүн чаз үезин ажалдарына улуг алдар-хавыялыг болган орус пролетариаттын сорук

кирикчи үлегери болгаш дорт дузаламчызы болза Моолдун улус революциязынын тийгелгез болгаш моол улустун бодунун хосталгазын, хамаарышпас чоруун чаалап алырынга шийтпирлг чүл болган. Моолдун улустун революциязынын 30 чыл оюн демдеглевистиан, бистин чуртувустун ажалчы чоннары боттарынын ханы шычызынын, кызыгаар чок ынакшылынын болгаш өөрүп четиргенин баштайгы сөзүн бодунун улуг өңүү совет улуска болгаш бүгү делегейин ажалчы чоннарынын мерген угаанын баштыкчызы, моол улустун улуг өңүү — эш И. В. Сталинга тураскаалды турарлар». «Хөй чүс чылдардагы чыгыш калышкынын ажал тийгелгезинге, бодунун чуртунун культуранын болгаш экономикаын хөгжүдери эрткен үжөн чылдарын дургузунда моол улус бодунун Араттын революстуг партиязынын улуттулганы-биле база улуг совет улустун хүн-бүрү дузаламчызынын ачы-биле улуг чедишкенин чедишпирлг чүл болган».

Ол чедишкенин ужу-дузанын билип алырда, моол улус капитализм-даа мурундагы орта вектерин хамаарылгаларын уут-каарындан, крепостной эргени солдурундан эгелээр ужу-та таварышкан деп чүвени өөренип көөр херек». Чыгыш калган чурттарын капиталист эвес оруктан хөгжүп болурун болгаш капиталист кулданымшынын хилчээ артап, социализмге шийлч болурун дугайында Ленин-Сталин чөөдигин кайгамчык шындык болгаш күжүн Моол Арат Республиканын хөгжүдери болгаш бажыгышкыны база катан бадыткап турар-дыр деп Цеденбал оон ынай чугаалаан.

Бүгү делегейге тайбын дээр улустарнын улуг совет улуска баштаган демиселин дугайын чугаала-вышаан, Цеденбал мында дээр: «Кореяга боолажышканы соксадырынын дугайында Совет Эвилелин КНО-да төлөөлөкчи Малитин чоокта чаа кийрген Совет Эвилелин тайбынга ынакшылыг саналдар кайгамчык улуг ужу-дузаламчы болуп турар болгаш корей айтыргы тайбын арга-биле шийтпирлээр ханызы-биле күзеп турар делегейин миллион-миллион кижилерин чүткүлдери харыла-лап турар. Эжелекчилерин үлгедип турары кадыг-дошкун, кем-буруулуг үлгедилеринге таварышкан болгаш көстүп көрбээни-биле кычга-дошкун маадырлыг корей улустун чөптүг демиселин моол улус ханызы-биле хайгаарап, корей улус биле чангыс эп-сеткилдиг болуп турар».

Оон соонда совет чазак төлөөлөрүн баштагы М. П. Тарасов байыр чедирген. Улуг Совет Эвилелин ол төлөөлөкчизин чыгып келген бүгү кижилер бут кырынга тура байырлап турганнар.

«Совет Социалист Республикаларнын Эвилелин чазанын, Бүгү-эвилелин коммунист (большевиктер) партиянын Төп Комитетинин база эш Сталиннын бодунун мурундан болгаш даасканын өзугаар совет төлөөлөр силерге болгаш Моол Арат Республиканын бүгү ажалчы чонунга Моол улус революциязынын 30 чыл болганын улуг байырлады таварыштыр чүректин ханызындан изиг байыр дамчыдып тур»-деп хуралдын бүгү кижикчилерин өөрүшкүлүг адыш чаксаашкынын адаа-биле Тарасов чугаалаан.

Ол ышкаш Кыдат улус республиканын, Кореянын улус-демократтыг республиказынын, улус демократиязынын чурттарынын болгаш Германиянын демократтыг республиказынын төлөөлери байыр чедирп, чүве чугаалааннар.

Бүгү делегейин ажалчы чоннарынын генийлиг баштыкчызы болгаш башкызы, моол улустун эки өңүү эш И. В. Сталинга байырлыг чагааны ук байырлыг хуралдын кижикчилери улуг көдүрүшкүн-биле хүлээп алганнар.

Кореяда чөрүлдээни тайбын шийтпирлээр дугайында СССР-ин саналын америк улус изии-биле деткип турар

НЬЮ-ИОРК. Кореяда чөрүлдээни тайбын шийтпирлээр дугайында совет саналды деткэн хөй санныг чагаалар болгаш телеграммалар сөөлгү үеде КНО-да СССР-ин төлөөлөкчизин адыга америк ажалчылардан болгаш албан хаагыттардан, фермерлерден, студентилерден болгаш яныз-бүрү хөй ниити организациялардан кирген. Делегейин чаа дайынын өөсүдүп үндүренинче угланган АКШ-тын башкычы бөдүктөргөн агрессия политиказын буруу шапшыаан, тайбынче, улустар аразынга кады ажалдажылга болгаш эп-найырларче хажык чок күзөл-соруун олар илередип турар.

Бруклиндин чурттакчызы (Нью-Йорк району) Грабер бодунун чагаанын бийтип турар: «Америк улус тайбынын изии-биле күзеп турар болгаш бодунун хүн-бүрү демиселин дайынын бүрүн доозары дээр оралдажыр апаар... Американын улустары силерин тайбын саналдарын чугаа чок деткир болгаш бо талазы-биле чедишкенин чедишпирлг чүл болган».

Кыдаттын мурнуу кызыгаарларына АКШ-тын чимзениглеринин дугайында Синьхуа агентилелин бийтип турары

ПЕКИН. Синьхуа агентилелин Бангкоктан алган медээнде чугаалап турары болза, агрессияны улам непередир сорулга-биле АКШ болза, Чан Кай-шинин Бирмаже дээр берген шериглерини организастап турар болгаш боо-чепсег-леп турар.

Агаарын болгаш кургак черинин транспортту-биле Бирманын база Таиландын кызыгаарларында турар болгаш Американын Каттыкан Штаттарынын шуут дузаламчы-биле чурттагы эрткен гоминдангы шериглерге америк чепсег-херекселдер-биле Таиландын ризин чорудуп турар. Сонграмнын шериглери-биле кады Вьетнамче болгаш Кыдаттын дөвөсүнчү шериглерин кирерин манап турар «Эжелгенин коммунист болгаш эки-тура кезектери» дээр шериглерин организастаар сорулга-биле тускай «чылда пунктту» Бангкокка тургускан.

Ол агрессия америк сүлээни эрткен чылдын августа ботландырып эгелээр.

Эрткен чылдын чайында Бангкокка америк болгаш англи төлөө-

«Капиталист болгаш социалист системалар тайбынга туруп болур деп чүвеге идгээр бис» деп Герлемед америк ажалчы партия организациязынын 22 кежигүннери совет төлөөлөкчиге бийтип турар. Ажалчылар болгаш бүгү негр улус Кореяда хан төгүшкүнүг дайынын соксадырын изии-биле күзеп турар бис. Бүгү кижиги төрөгө-тенге чүгө өлүмү болгаш үредеп бузар чорукту чедирп болур делегейин үш дугаар дайынын үнүп болур айылын база-ла билип турар бис. Ычангаштын силерин саналдарын номчуп, өөренип көрөш, ону бүрүнү-биле деткип тур бис».

Грэнд Айленд хоорайдан (Нью-Борка штат) Отто Синкин Грэнд Айленде үнүп турар «Индепендент» солунга чорударга үндүрбээ чүлү КНО-да совет төлөөлөкчиге чорудуп берген. Синкин бийтип турары: «КНО корейлерин ишти-ке-рээнге юридик-даа, мораль-даа талазы-биле кижир эрге чок турган».

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьлалынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказынын Улустун армиязынын Кол командьлалынын июль 10-да медээлени болза, Кореянын Улустун армиязынын кезектери кыдат эки-турачыларын сырый деткимче-биле бүгү-ле фронттарда шынгы тулушкуннарны чорудуп турар.

Дайзынын самолеттарын кедээр ачы-адыжылар болгаш Улустун армиязынын зениттиг кезектери июль 10-да дайзынын 6 самолётта-

рын андара адып бадырғаннар.

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказынын Улустун армиязынын Кол командьлалынын июль 11-де медээлени турары болза, Кореянын Улустун армиязынын кезектери кыдат эки-турачыларын сырый деткимче-биле бүгү-ле фронттарда тус черге ужу-дузаламчы тулушкуннарны үргүлчүлөө-вышаан.

(СЭТА).

Корей ужудукчуну шаңнааны

ПХЕНЬЯН. Ужудукчу Пак Чжон Сыкты чазактын дээди шаңналы «Күрүненин туугун» бир дугаар чергези орден-биле шаңнаан дугайында Кореянын улус-демократтыг республиказынын Улустун үсүкү хуралынын Президиумунун Чарлыын корей солуннарда парлап үндүргөн.

Республиканын эрес маадырлыг хартыгазынын чедишкенин дугайын корей улус эки билер. Яды тараачынын оглу Пак Чжон Сык Кореянын Совет Армия хостаан соонда өөренип арганы алган. Кыска үенин иштинде өөредилгени чедишпирлг чүл болган, ужудукчулар школазынга кирген. Эрткен чылдын октябрьде

Пак Чжон Сык бодунун бир дугаар дайынчы ужудукчунун кылгаш, ужудукчун үезинде дайзынын чыскаалып алгаш чоран автомашиналарын узуткап чок кылган. Чоокта чаа Пак Чжон Сык Кореянын Улустун армиязынын дүнеки бомбардировщиктер эскадрильязынын составынга кирип алган. Дүнеки халдаашкынар үезинде бодунун дидим чоруу-биле Пак Чжон Сык Имжиньчан хемнин районунда Инчон портка болгаш өске-даа черлерге америк интервентилерге когаралды таварыштырган.

(СЭТА).

Кореянын чангыс-аай демократтыг Ада-чурт фронтузунун меделгели

ПХЕНЬЯН. Кореяга боолажышканын соксадыры болгаш тайбын чыдылга болза, корей айтыргы тайбын арга-биле шийтпирлээр баштайгы базамы болур деп «Нодон Синмун» болгаш «Минчжоу чо-сон» солуннар боттарынын мурунку чүлдериинде ынап бижээн. Кореядан дашкык шериглери үндүр чорук Кореяга болгаш Ырак Чөөнчүкке тайбыны тургузарынга үнденин салыр.

Кореянын төп телеграф агентилели Кореянын чангыс-аай демократтыг ада-чурт фронтузунун ТК-зынын секретари Ким Чан Дюнун меделгелин дамчыткан.

Бүгү Кореянын 71 партияларын болгаш хөй-ниити организацияларын катыштырып турар чангыс-аай демократтыг ада-чурт фронтузун бүгү корей улустун тура-соруун иле-ретишаан, база Кореянын улус-демократтыг республиказынын чазанын тайбын политиказын детки-вышаан, төрөөн чуртту тайбын арга-биле катыштырынын болгаш оон хостуг демократтыг хөгжүлдөө-зинге дем кадарынын эрежок чугулазынын дугайын хөй катан медел-леп келген деп меделгеле чугаалап турар. Бүгү корей улустун төрөөн чуртун тайбын арга-биле катыштырар дээр чорудуп турган удаа-дараа оралда-жышкынына агрессорлар болгаш Ли Сын Маннын бөлү 1950 чылдын июль 25-те Сонгу Корея-

нын дөвөсүнчү эгелээри-биле харылааннар. Бодунун төрөөн чуртунун чангыс-эвин тургузар дээр корей улустун тура-соруун дорамчы-лавышаан, америк империалисттер, болгаш Ли Сын Маннын өскерлери чөлүү Кореяны америк колония кылдыр, бодунун шериг плацдармы кылдыр хуулдарын бодааннар. Ыччалза-даа олар ханызы-биле чаксааннар. Төрөөн чуртун камгала-лыч көдүрлүп үнгөн бүгү корей улус оон ат-алдарын, хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун камгалап ап шыдаан. Боолажышканын соксадырынга болгаш тайбын чыдылганы тургузарынга бүгү корей улустун чөпшээрээшкенин Кореяда боо-чепсегтиг интервенцияны соксадырынча болгаш тайбынче бүгү корей чонун изиг чүткүлүн көргүзүп турар, а ол ышкаш база Кореянын улус-демократтыг республиказынын чазанын политиказын тайбынга ынакшылынын херечилеп турар. Кореяга боолажышканын соксадыр болгаш тайбын чыдылганы тургузар дугайында чугаалажышкынар база Кореяда АКШ-тын боо-чепсегтиг интервенциянын соксадыры корей айтыргы тайбын арга-биле шийтпирлээр, Ырак Чөөнчүкке тайбыны тургузарынга арганы бээр болгаш Делегейин чаа дайынын болур айылын чайладыр деп корей улус санап турар.

(СЭТА).

Корея улустун хосталгалыг дайынын дугайында Пекинде делгелге

ПЕКИН. Синьхуа агентилелин дыйнады-биле алырга, корей улустун хосталгалыг дайынын дугайында фото-чурок делгири Пекинде ажытылган.

Делгириин салбырларынын бирээзи интервентилерин Кореяда араатангы чоруун көргүзүп турар, чуруктарда америк бомбалажышкынарнын түнелинде үрелип бузулган эмнелге черлерин, школарын, тутаннарын көргүскен, дайынын 10 айларын иштинде интервентилер 610 муң бажынарын үредгенин делгириин көрүкчүлериин саннар сагындырып турар.

Делгириин көргүзүлгелерин аразында 1945 чылда парламентин америк стратегтиг чурук дайынын эгелекчилерин илередип турар, чүл дээрле ол чурукта Сонгу Кореяга халлап кирер планнарында демдег-

Эжелекчилерге удур корей улустун демиселин көргүскен фото-чуруктары база-ла делгирде делгеп тургускан, оларнын иштинде америк крейсер пароходу суга дүжүргөн торпеда катерларынын, корей далайчыларнын фото-чуруктары болгаш Кореянын улустун демократтыг республиказынын хөй-хөй маадырларынын портреттери база бар.

Делгириин улустары корей улусту деткип турар дугайын көргүскен. Кыдат эки-турачыларын корей улуска дузалап турарын элзи хөй чуруктар көргүзүп турар. (СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ОЛ.

„ГЛАВКИНОПРОКАТТЫН“ ТЫВА ОБЛАСТЬ КОНТОРАЗЫ „АЛДЫН СЫЛДЫСТЫН ЭДИЛЕКЧИЗИ“ („Кавалер золотой звезды“)

деп чаа уран чечен кино-фильми областын экранына июль 16-да үндүрүп эгелээр. Ол кинону Москвадан Ленин орденин киностудиясы 1950 чылда бүтүрүп үндүргөн. 1951 чылда „Главкинопрокаттың“ үндүрүлгөн.

Ол оралакчызынын, партия амыдыралынын, культу- ки-дистериниң—3—68; иштин информации, бухгалтерияны—3—65.

Кореяга тайбын чыдылга талазы-биле чугаалажылгалар дугайында

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелин корреспондентинин Пхеньяндан дамчыдып турары болза:

Кореянын Улустун армиязынын кол штабындан болгаш кыдат улустун эки-турачыларын штабындан Синьхуа агентилелин корреспондентинин алган медээлери өзугаар алырга, Кореяга тайбын чыдылга дугайында чугаалажылгалар чорудуп турар төлөөлөкчилерин ийги хуралы июль 11-де эртенгинин 9 шак 00 турда (Кореянын шакы-биле) эгелээр болгаш 14 шак 45 минутта доозулган.

Часарнын шагын санаваска дөрт шак дургунда үргүлчүлүн ук хуралга ийи талаарнын төлөөлөкчилерин аразында саналдар солг чүшкүнуу уламчылаан.

ИТАЛИЯ. «Маршалдын планын» өзугаар америк «дузаламчы» чуртта массалыг ажал чок чорукту болдурган. Чүс-чүс ажал чок кижилер амыдырап чурттаар чери чок болган, чүгө дээрле бажы ээлери бажын хөлезини төлөөни дээр оларны кудумчуке үндүрүп турар. Бажын чок кижилер конгуг багай казанагыгашка чурттаары-биле албадырган.

Чурукта: Рим хоорайнын кыдында бажын чок кижилерин чурттап турары казанагыгаштарлыг «кудумчу».

СЭТА-нын прессклишези.

ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторун 3—62; харысалгалыг редакторун 3—68; иштин информации, бухгалтерияны—3—65.

Облуксумунуң типографиязы